

ارزیابی متغیرهای تأثیرگذار بر زیبایی منظر تاریخی - فرهنگی آرامستان‌های اسلامی ایران (نمونه موردی تخت فولاد اصفهان)

فریبا وحیدزادگان*^۱، هما ایرانی بهبهانی^۲، محمدحسن طالبیان^۳

^۱ کارشناسی ارشد مهندسی طراحی محیط، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی خوارسگان (اصفهان)

^۲ دانشیار گروه مهندسی طراحی محیط، دانشگاه تهران

^۳ استادیار گروه معماری، دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۹۱/۱۲/۱ تاریخ پذیرش: ۹۲/۲/۵)

چکیده

آرامستان‌های ایران در دوره اسلامی هویت و مفهومی متفاوت با آنچه که امروزه شاهد آن هستیم داشته‌اند و غالباً برای مردم به عنوان مکانی زیارتی - تفریحی، با حیاتی پویا مطرح بوده‌اند. هدف از این مقاله ارزیابی دیدگاه مردم از زیبایی با استفاده از آزمونی بصری و شناسایی متغیرهای مؤثر بر ارزیابی زیبایی منظر تاریخی - فرهنگی آرامستان‌های ایران در دوره اسلامی است. در این باره، آرامستان تخت فولاد اصفهان که در انتهای یکی از شاخه‌های محور تاریخی - فرهنگی اصفهان واقع است، به دلیل وسعت، کثرت مشاهیر مدفون در آن و وجود ابنیه ارزشمند تاریخی از مهم‌ترین محوطه‌های تاریخی و فرهنگی ایران محسوب می‌شود، مورد بررسی قرار گرفت. این مکان علاوه بر ارزش‌های مذهبی، ارتباط قوی بین شهروندان با مجموعه با وجود انتقال کاربری اصلی آن و به عنوان یکی از کانون‌های گردشگری اصفهان از دیر باز تاکنون، آینه تمام نمای فرهنگ و هنر ایران اسلامی بوده است. در این بررسی دو معیار تمرکز و آرامش برای نخستین بار به عنوان عوامل مؤثر در ترجیحات زیبایی مردم از مکان شناسایی شدند.

واژگان کلیدی: زیبایی، آرامستان، منظر تاریخی - فرهنگی، تخت فولاد.

فهرست منابع و مراجع

- امین زاده، بهناز (۱۳۸۹)، «رزیبایی زیبایی و هویت مکان»، **مجله هویت شهر**، شماره هفتم صص ۳-۱۴.
- آیواریان، سیمون (۱۳۸۱)، «رزیبایی‌شناسی و خاستگاه آن در نقد معماری»، **مجله هنرهای زیبا**، شماره ۱۲، صص ۶۴-۷۰.
- براتی، ناصر؛ زهره داوودپور و مرجان منتظری (۱۳۹۱)، **روش تحقیق در مطالعات محیطی**، انتشارات ساکو، تهران.
- بل، سایمون (۱۳۸۲)، **منظر، الگو، ادراک، فرایند**، ترجمه بهناز امین‌زاده، انتشارات دانشگاه تهران.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۸)، **کندوکاوها و پنداشته‌ها: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی**، شرکت سهامی انتشار، چاپ دهم، تهران.
- لنگ، جان (۱۳۸۱)، **آفرینش نظریه معماری**، ترجمه علیرضا عینی‌فر، انتشارات دانشگاه تهران.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۲)، «مبانی فلسفی رزیبایی‌شناسی طراحی محیط و منظر ایرانی»، **مجله محیط‌شناسی**، ویژه نامه طراحی محیط، شماره ۲۹ و ۳۰، صص ۶۱-۸۰.
- نیلفروشان، محمدرضا (۱۳۸۴)، **تربت پاک: معرفی تخت فولاد اصفهان**، انتشارات گلدسته، اصفهان.

Arthur, L. M., Daniel, T.C. and Boster, R.S" (۱۹۷۷) ,**Scenic assessment: an overview** , "Landscape Planning, 4.

Cross, Jennifer E. (2003), "What is Sense of Place ,"**Research on Place & Space Website** ۲۰ ,Feb. 2003; 12 Mar, 2003

Karjalanian. E., (1996), "Scenic Preferences of clear cut areas in Finland ,"**Landscape research** ,Vol 21, No 2.

aplan. R. and Kaplan. S" (۱۹۹۱) .**The Experience of Nature: A Psychological Perspective** ,"Cambridge University. Cambridge, UK.

Kaplan. S., (1987), "Aesthetics, affect, and cognition: environmental preferences from an evolutionary perspective ,"**Environment and Behavior** ,
.۱۹

Nohl, W" (۲۰۰۱) .**Sustainable Landscape Use and aesthetic perception preliminary reflection on future landscape aesthetics** ,"Landscape and Urban
Planning, 54.

Norberg-Schulz, Christan "(۱۹۹۷) **The Phenomenon of Place** ,"Princeton Architectural Press, New York.

.۱۶ Seamon, David, (1982), "The Phenomenological Contribution to Environmental Psychology ,"**Journal of Environmental psychology** .۲ ,

Steele, Fritz" (۱۹۸۱) **The Sense of Place** ,"CBI Publishing Company, boston.